

Katja Brankačkec, František Martínek, Anna Paap:

Lehnprägungen im Tschechischen und Sorbischen. Eine diachrone, korpusbasierte Analyse ausgewählter Lexeme und Präfixe.

Peter Lang: Berlin 2019. (Sprach- und Kulturkontakte in Europas Mitte – Studien zur Slawistik und Germanistik, 11).

ISBN 978-3-631-77928-6

Historická bohemistika stále potřebuje komparativní perspektivu, a proto vítáme další příspěvek v tomto směru, totiž srovnání kalkování v češtině a lužické srbštině, a bohemistické publikum zde na něj chceme ve stručnosti upozornit.

Obsah je následující. Úvod vytyčuje účel knihy: konkrétními příklady přispět k obecnému lepšímu uchopení fenoménu kalků (*Einleitung*, s. 13–15). Nato se v hutné první kapitole poučně píše o stavu bádání (1. *Bisheriger Forschungsstand*, s. 17–81): pojednává se o pojmech jazykového kontaktu, jazykového svazu a jazykové změny, hledá se místo kalkování v rámci tvoření slov, popisuje se role purismu při konstruování spisovných jazyků v němčině, češtině a lužické srbštině. Druhá kapitola prezentuje zkoumaný jazykový materiál a způsob jeho zkoumání (2. *Das Material und dessen Bearbeitung*, s. 83–89). Další dvě kapitoly pak tvoří jádro knihy. Nejdřív se ve třetí kapitole na příkladu českých a lužickosrbšských slov s významy ‚učit/zvykat‘ a ‚přirovnat/srovnat‘ pojednává o roli jazykového kontaktu při vývoji slovesné valence (3. *Untersuchungen zur Entwicklung verbaler Valenz im Tschechischen und Sorbischen*, s. 91–147). Poté se ve čtvrté kapitole na příkladu prefixů *před-* a *nad-* v češtině a lužické srbštině ukazuje podíl kalkování na sémantickém a funkčním vývoji prefixální slootovorby (4. *Zur semantischen und funktionalen Entwicklung einzelner verbaler Präfixe im Tschechischen und Sorbischen*, s. 149–266). Pátá kapitola přináší koncizní shrnutí a výhled (5. *Zusammenfassung und Ausblick*, s. 267–269).

Co z této práce můžeme zmínit jako nové nebo chvályhodné, je z formálního hlediska zejména důsledné užití korpusu (i když máme na paměti, že korpus se nerovná jazyku a korpusová lingvistika nezkoumá jaksi důkladněji jazyk, ale zkoumá právě korpus), z obsahového hlediska pak zejména obecné překonání dichotomie mezi externím vlivem a interním vývojem v konkrétní podobě postulátu kalkování jako regulérní součásti repertoáru slootovorných postupů (přičemž ovšem – v duchu pražské školy – máme na paměti, že překonat onu dichotomii neznamená ji zrušit). Kromě toho najdeme v knize také různé pozornosti hodné „vedlejší produkty“ jako srovnání teorie slootovorby v bohemistice, germanistice a sorabistice (s. 37–66) nebo srovnání sociálních podmínek purismu v českých zemích a na Lužici (s. 76–78). Zkrátka doporučujeme k četbě!

Bohumil Vykypěl

Czech Language Institute of the CAS, v. v. i.

Veveří 97, 602 00 Brno

Czech Republic

vykypel@ujc.cas.cz

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.